Phẩm 10: ĐỊA NGỤC (1)

Bấy giờ Xá-lợi Tử bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể chiếu sáng, hoàn toàn thanh tịnh, đều nên cung kính đảnh lễ vì đó là pháp đáng được trời, người... kính lễ tôn trọng. Không bị nhiễm trước, vì các pháp thế gian không làm ô uế được, xa lìa tất cả sự ngăn che ba cõi, xa lìa phiền não và các kiến chấp đen tối, cho nên nó là tối thượng thủ, đối với tất cả pháp phần Bồ-đề, nó rất là tôn thắng, có thể làm an ổn, dứt hẳn tất cả các việc kinh hãi, bức bách, tai nạn. Đem ánh sáng cho các hữu tình, làm cho họ có đầy đủ nhãn, thấy được trung đạo, làm cho kẻ lạc đường không rơi vào hai bên, khéo phát sinh trí Nhất thiết trí, dứt hẳn tất cả sự tương tục và tập khí phiền não. Là mẹ của tất cả Đại Bồ-tát, vì tất cả Phật pháp của Bồ-tát đang tu tập đều được phát sinh từ đây; không sinh, không diệt vì tự tướng không, thoát hẳn tất cả sinh tử, chẳng thường, chẳng hoại, có thể làm chỗ nương tựa, đem pháp bảo ban cho các hữu tình, làm thành tựu viên mãn mười lực của Như Lai, tất cả luận sự khác đều bị khuất phục, vận chuyển pháp luân vô thượng, ba chuyển, mười hai hành, đạt được tất cả pháp không ngược xuôi, nên hiểu rõ tất cả pháp không điên đảo, tự tánh biết rõ tự tánh không tánh không.

Bạch Thế Tôn, các loài hữu tình đối với Bát-nhã ba-la-mật-đa này, nên an trụ thế nào?

Bấy giờ Phật bảo Xá-lợi Tử:

–Các loài hữu tình đối với Bát-nhã ba-la-mật-đa này nên trụ như Phật. Cúng dường, cung kính, tư duy Bát-nhã ba-la-mật-đa như cúng dường, cung kính, tư duy Phật Bạc-già-phạm. Vì sao? Xá-lợi Tử, vì Phật không khác Bát-nhã ba-la-mật-đa, Bát-nhã ba-la-mật-đa không khác Phật. Phật tức là Bát-nhã ba-la-mật-đa. Bát-nhã ba-la-mật-đa tức là Phật. Vì sao? Vì chư Phật, Bồ-tát, Độc giác, Thanh văn, đều do Bát-nhã ba-la-mật-đa mà được xuất hiện, mười nẻo nghiệp thiện, bốn Tĩnh lự, bốn Vô lượng, bốn Định vô sắc, năm Thần thông cũng do Bát-nhã ba-la-mật-đa mà được ở tất cả thế gian. Tất cả Bố thí ba-la-mật-đa cho đến trí Nhất thiết tướng cũng do Bát-nhã ba-la-mật-đa mà được xuất hiện.

Khi ấy, Thiên đế Thích lại nghĩ:

–Nay, ngài Xá-lợi Tử do nhân duyên gì hỏi Phật điều đó nhỉ?

Xá-lợi Tử biết tâm vị ấy nghĩ, liền nói:

–Kiều-thi-ca, các Đại Bồ-tát do được sự nâng đỡ của Bát-nhã ba-la-mật-đa này, nên có phương tiện thiện xảo đối với mười phương chư Phật trong ba đời, từ lúc mới phát tâm cho đến chánh pháp an trụ, các công đức trong khoảng thời gian đó. Hoặc nhiều căn lành của các Thanh văn, Độc giác, Bồ-tát và các hữu tình khác. Tất cả như thế đều dùng không tướng và không sở đắc làm phương tiện. Tập hợp hiện tiền tùy hỷ, đã tùy hỷ rồi cùng các hữu tình bình đẳng đồng hồi hướng đến quả vị Giác ngộ cao tột. Do nhân duyên này, nên tôi hỏi việc ấy.

Lại nữa Kiều-thi-ca, việc học Bát-nhã ba-la-mật-đa của các Đại Bồ-tát, vượt hẳn Bố thí cho đến Tĩnh lự ba-la-mật-đa gấp vô biên, vô số. Vì như có trăm ngàn người bị mù bẩm sinh nhưng không được người sáng mắt dẫn đường, thì không có thể đến được con đường chính, huống chi đến được thành lớn giàu sang ở xa. Cũng vậy, năm pháp Ba-la-mật-đa trên là những người mù. Nếu không có người sáng mắt dẫn đường là Bát-nhã ba-la-mật-đa, thì không thể đến chánh đạo Bồ-tát, huống gì là đến thành trí Nhất thiết ở

xa.

Lại nữa Kiều-thi-ca, năm pháp Ba-la-mật-đa như Bố thí..., chính nhờ Bát-nhã ba-la-mật-đa nên được gọi là người có mắt. Lại nhờ sự nâng đỡ của Bát-nhã ba-la-mật-đa nên gọi là đến bờ bên kia.

Thiên đế Thích hỏi:

–Chẳng phải nhờ năm pháp Ba-la-mật-đa trước cùng hỗ tương dẫn đầu, nâng đỡ mà Ba-la-mật-đa còn lại, đi đến bờ bên kia. Đã vậy thì tại sao chỉ khen ngợi Bát-nhã ba-la-mật-đa là hơn hẳn năm pháp Ba-la-mật-đa kia?

Xá-lợi Tử đáp:

–Lời nói của Thiên chủ không đúng lý. Vì sao? Chẳng phải nhờ năm pháp Ba-la-mật-đa trên dẫn đầu, nâng đỡ Ba-la-mật-đa còn lại, làm cho đến bờ bên kia. Chính nhờ phương tiện thiện xảo, đầy đủ thế lực lớn của Bát-nhã ba-la-mật-đa, giữ gìn năm pháp Ba-la-mật-đa trên, làm cho không bị chấp trước, mau chóng đến bờ bên kia. Vì vậy, Bát-nhã ba-la-mật-đa đối với năm loại trên là tối, là thắng, là tôn, là cao, là diệu, là vi diệu, là thượng, là vô thượng, là đẳng, không gì sánh bằng.

Bấy giờ Xá-lợi Tử bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, các Đại Bồ-tát vì sao phải hướng dẫn, phát triển Bát-nhã ba-la-mật-đa?

Phật dạy Xá-lợi Tử:

–Các Đại Bồ-tát không vì hướng dẫn phát triển sắc, chỉ hướng dẫn phát triển Bát-nhã ba-la-mật-đa. Không vì hướng dẫn phát triển thọ, tưởng, hành, thức, chỉ hướng dẫn phát triển Bát-nhã ba-la-mật-đa cho đến không vì hướng dẫn, phát triển trí Nhất thiết, chỉ hướng dẫn phát triển Bát-nhã ba-la-mật-đa. Không vì hướng dẫn phát triển trí Đạo tướng, trí Nhất thiết tướng, chỉ hướng dẫn phát triển Bát-nhã ba-la-mật-đa, không vì hướng dẫn phát triển tất cả pháp, chỉ hướng dẫn phát triển Bát-nhã ba-la-mật-đa.

Xá-lợi Tử bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, vì sao các Đại Bồ-tát, không vì hướng dẫn sắc cho đến tất cả pháp, chỉ hướng dẫn phát triển Bát-nhã ba-la-mật-đa?

Phật dạy Xá-lợi Tử:

–Vì sắc cho đến tất cả pháp không tác, không sinh, không đắc, không hoại, không tự tánh. Các Đại Bồ-tát không vì hướng dẫn phát triển sắc cho đến tất cả pháp, nên hướng dẫn phát triển Bát-nhã ba-la-mật-đa.

Khi ấy, Xá-lợi Tử bạch Phật:

–Các Đại Bồ-tát, hướng dẫn, phát triển Bát-nhã ba-la-mật-đa như thế là hợp với pháp nào?

Phật dạy Xá-lợi Tử:

–Các Đại Bồ-tát hướng dẫn phát triển Bát-nhã ba-la-mật-đa như vậy không hợp với tất cả pháp. Do không hợp cho nên được gọi là Bát-nhã ba-la-mật-đa.

Xá-lợi Tử bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, Bát-nhã ba-la-mật-đa như vậy không hợp với tất cả pháp nào?

Thế Tôn dạy:

–Bát-nhã ba-la-mật-đa như vậy, không hòa hợp với thiện pháp, không hợp với bất thiện pháp, không hợp với pháp có tội, không hợp với pháp không tội, không hợp với pháp hữu lậu, không hợp với pháp vô lậu, không hợp với pháp hữu vi, không hợp với pháp vô vi, không hợp với pháp có nhiễm, không hợp với pháp không nhiễm, không hợp

với pháp thế gian, không hợp với pháp xuất thế gian, không hợp với pháp tạp nhiễm, không hợp với pháp thanh tịnh, không hợp với pháp sinh tử, không hợp với pháp Niết-bàn. Vì sao? Xá-lợi Tử, vì Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa đối với tất cả pháp vô sở đắc cho nên không thể nói hợp với pháp như thế.

Thiên đế Thích liền bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, cũng không hợp với trí Nhất thiết.

Phật dạy:

–Đúng vậy, đúng vậy, đúng như lời ông nói! Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa cũng không nói hợp với trí Nhất thiết. Vì do đây đối với kia đều vô sở đắc vậy.

Thiên đế Thích bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, vì sao Bát-nhã ba-la-mật-đa đối với trí Nhất thiết không hợp không đắc?

Thế Tôn dạy:

–Chẳng phải Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa đối với trí Nhất thiết như danh, như tướng, như chỗ tạo tác, có hợp, có đắc.

Thiên đế Thích bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, vì sao Bát-nhã ba-la-mật-đa đối với trí Nhất thiết cũng có hợp có đắc?

Thế Tôn dạy:

–Do Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa đối với trí Nhất thiết như danh tướng... không nhận, không lấy, không trụ, không đoạn, không chấp, không bỏ. Hợp và đắc như vậy nhưng thật ra không có hợp và đắc. Đối với tất cả pháp cũng lại như vậy, như danh tướng... không nhận, không lấy, không trụ, không đoạn, không chấp, không bỏ. Hợp và đắc như vậy, nhưng thật ra không có hợp và đắc.

Thiên đế Thích lại bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, thật kỳ lạ! Bạch Thiện Thệ, thật hy hữu! Bát-nhã ba-la-mật-đa như thế, vì tất cả pháp không sinh, không diệt, không tạo, không thành, không được, không hoại, không tự tánh, cho nên xuất hiện ở thế gian. Tuy có hợp và đắc nhưng thật ra không có hợp và đắc. Nghĩa là như vậy thật chẳng thể nghĩ bàn. Chỉ có Phật Thế Tôn mới hiểu mới nói được.

Bấy giờ Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn, nếu khi Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, khởi tưởng như vầy: “Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa hoặc hợp hoặc không hợp với tất cả pháp, thì Đại Bồ-tát này đều xả bỏ, đều xa lìa Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.”

Phật dạy Thiện Hiện:

–Lại có nhân duyên khiến cho các Đại Bồ-tát xả bỏ, xa lìa Bát-nhã ba-la-mật-đa. Đó là khi vị ấy tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa lại vọng tưởng như vầy: “Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, không thật có, chẳng chân thật, không kiên cố, không tự tại” thì Đại Bồ-tát này xả bỏ, xa lìa Bát-nhã ba-la-mật-đa.

Bấy giờ Thiện Hiện lại bạch Phật:

–Nếu khi Đại Bồ-tát tin tưởng Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, thì không tin pháp nào?

Phật dạy Thiện Hiện:

–Nếu khi Đại Bồ-tát tin Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thì không tin sắc, không tin thọ, tưởng, hành, thức, cho đến không tin trí Nhất thiết, không tin trí Đạo tướng, trí Nhất

thiết tướng.

Cụ thọ Thiện Hiện lại bạch Phật:

–Vì sao khi Đại Bồ-tát tin Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa lại không tin sắc cho đến không tin trí Nhất thiết tướng?

Phật dạy Thiện Hiện:

–Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, quán sát tất cả sắc cho đến trí Nhất thiết tướng, chẳng thể nắm bắt được chỉ tin Bát-nhã ba-la-mật-đa nhưng không tin sắc cho đến trí Nhất thiết tướng. Như vậy Thiện Hiện, khi các Đại Bồ-tát tin Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thì không tin sắc cho đến không tin trí Nhất thiết tướng.

❑